VİKİPEDİ
Özgür Ansiklopedi

Cemel, Şarkışla

Vikipedi, özgür ansiklopedi

Cemel, Sivas ilinin Şarkışla ilçesine bağlı bir beldedir.

Cemel	
Belde	
Sivas'ın Türkiye'deki konumu	
Cemel'in Sivas'taki konumu	
Ülke	Türkiye
İl	Sivas
İlçe	Şarkışla
Coğrafi bölge	İç Anadolu Bölgesi
İdare	
• Belediye başkanı	Gazi Öztürk (Ak Parti)
Nüfus	
• Toplam	1.500
Zaman dilimi	UTC+03.00 (TSİ)
İl alan kodu	346
İl plaka kodu	58
Posta kodu	58400

İçindekiler

Coğrafya

Sivas iline 78 km, Şarkışla ilçesine 6 km uzaklıktadır.

Kızyandı Efsanesi

Yörede anlatılan ve 1975 yılında derlenmiş olan efsane aynı zamanda Şarkışla'nın adının nereden geldiğine dair de bir rivayeti aktarmaktadır.[1] Şarkışla'nın henüz birkaç evden oluşan bir kışlak olduğu çağlarda "Şarbey" yörenin en güçlü ve sözü geçen kişilerinden birisidir. Babası tarafından kendisine otlaklar ve sürüler verilen beyin "Durna" adındaki kızı bir gün dağda bir mandanın saldırısına uğrar. Hayvanlarının bazılarını öldürüp atının da bacaklarını kıran mandayı kılıcıyla öldürür. Mandanın sahibi olan delikanlı ise onun peşinden gelmiş ve öldürüldüğünü görmüştür. Cansız hayvanı sırtına alır ve yürümeye başlar, ardından gelen genç kız da delikanlıya yardım olsun diye bir süre mandayı sırtına kendisi alarak taşır. Bir pınarın başında oturur, bakışır birbirlerine sevdalanırlar. Tekrar buluşmak üzere sözleşirler. Ancak geri geldiğinde oğlanı bulamayan kız, sorar soruşturur ve Karataş yakınlarında Kanak deresinde atını sularken gelen selin onları alıp götürdüğünü, cesedinin bulunarak gömüldüğünü öğrenir. Mezarının yerini arayarak (günümüzde ilçeye çok yakın bir konumda olan) Cemel köyü yakınlarında bulur. Bir dağın yamacında biçilmiş bir ekin tarlasının yanıbaşındaki mezarı kazar ve cesedin başını eline alır, ancak düşürür. Yuvarlanan kafatası bir ekin yığının dibinde durur. Kız oraya birkaç adımda koşarak ulaşır ve tekrar alır eline. Ancak o esnada yazın aşırı sıcağında öğle vakti ekin yığını alev alır. Köylüler ikisinin cesedini de aynı yere gömerler ve bir mezar yaparlar. Birkaç yıl içinde başlarında ağaçlar büyür.[2] Şarkışla'nın adı da kızın babası olan Şarbey'in adından gelmektedir. İlçe'nin kuzey tarafındaki Turna Dağı'nın adı ise babasının kendisine verdiği otlakların burada olması, sürülerini burada otlatması nedeniyle kızın adından kaynaklanmaktadır.

Efsanenin yöreden derlendiği söylenen farklı bir anlatımına daha rastlanmıştır.[not 1] Şarkışla yöresindeki türkülerde *Kızyandı Yaylası* (veya *Kızanandı Yaylası*) adı geçmektedir.[3][4]

Kız-Oğlan Mezarı

Cemel köyünün girişinde yan yana iki mezar bulunmaktadır. Bunlara "Kız-Oğlan Taşı" adı verilir. Anlatılanlara göre zengin bir ailenin Elif adlı bir kızı vardır. Bu kız fakir bir delikanlıya gönül verir. Aileleri evlenmelerine karşı çıkınca birlikte kaçarlar. Kızın erkek kardeşleri peşlerine düşerler. Yakalanacaklarını anlayan Elif dua ederek Allah'tan kendilerini taşa çevirmesini diler. Orada taşa dönüşürler.[not 2] Şarkışla yöresinde derlenen benzer bir öykü daha vardır.[not 3]

Cemel köyünün girişinde yol kenarındaki bu taşlar belediyenin yol genişletme çalışmaları esnasında zarar görmüştür. Köy ahalisi taşların arka kısmını toprakla kapatarak mezar görünümü sağlamıştır.[5]

Nüfus

Yıllara göre belde nüfus verileri	
2010	1500
1997	1.200
1990	0.895
1985	2.600
1980	3.000
1975	3.550
1970	3.500
1965	3.740
1960	3.800

Kaynakça

1. ^ Sivas Folkloru Dergisi Kapsamında Yerel Türk Halkbilimi Dergiciliği Ve Araştırmacılığı Geleneği [1] (http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/4353/10182786.pdf) 29 Aralık 2021 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20211229090928/http://www.openaccess.hacettepe.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/11655/4353/10182786.pdf)., Gamze KÖSE, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Halkbilimi Anabilim Dalı, Ankara, 2018, Sayfa: 126 ve 231
2. ^ “Bir Şarkışla Efsanesi - Kızyandı”, Emin Kuzucular, Sivas Folkloru, Ağustos 1975, Sayı: 31, Sayfa: 13-16.
3. ^ Şarkışla'nın Bedir Türküsü (http://www.sivaspostasi.com.tr/haber/sen_ol_yaylam_sen_ol_bedir_geliyor-2781.html) 4 Aralık 2017 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20171204231543/http://sivaspostasi.com.tr/haber/sen_ol_yaylam_sen_ol_bedir_geliyor-2781.html)., Sivas Postası, Yayın Tarihi: 14 Temmuz 2021
4. ^ Üğrünü Üğrünü Gelir Dereden (https://www.turkuler.com/sozler/turku_ugrunu_ugrunu_gelir_dereden.html) 31 Ekim 2020 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20201031201707/http://turkuler.com/sozler/turku_ugrunu_ugrunu_gelir_dereden.html)., Türküler (Kaynak Kişi: Medine Köseoğlu, Derleyen: İhsan Öztürk), Erişim Tarihi: 03 Nisan 2022
5. ^ Türkiye’de 2006 Yılında Yaşayan Taş Kesilme Efsaneleri (https://s1p.doczz.biz.tr/store/data/000107685.pdf?k=AwAAAX-71fKtAAACWMGMkHvC5cJGSlDePDXmtBbfk6ax#pdfjs.action=download), Gazi Üniversitesi - THBMER Yayınları (Sayfa: 60, Kız-Oğlan Mezarı Efsanesi, Derleyen: Mine ŞENSES, Sayfa 170'de mezarlara ait iki fotoğrafla birlikte)

Notlar

1. ^ Bu efsanenin farklı bir anlatıma sahip, aslında gerçek bir olayı anlatan "Bedir Türküsü" ile birleştirilerek uyarlama yapıldığı anlaşılan bir varyantı mevcuttur. (Mitolojik Aşk Öyküleri (http://www.isev.org.tr/wp-content/uploads/2015/12/MitolojikAsk-isev.pdf) 29 Ekim 2020 tarihinde Wayback Machine sitesinde arşivlendi (https://web.archive.org/web/20201029133645/http://www.isev.org.tr/wp-content/uploads/2015/12/MitolojikAsk-isev.pdf)., İzzet İhsan Kalemli, İsev Dijital Kütüphane, Sayfa: 236 / tarayıcıda 234) Ancak efsane büyük oranda anlatılan konudan farklılaştırılmıştır. Yalnızca ekinlerin içinde yanma motifi ortaktır. Ayrıca bahsi geçen türküye konu olan gerçek olayda kesinlikle aşıkların ölümü veya herhangi bir biçimde öldürülmesi söz konusu değildir. Ancak türkünün içindeki *"kız yandığın yere kadar ben de gittim"* dizesinin uyarlamaya zemin teşkil ettiği anlaşılmaktadır.
2. ^ "Kızyandı Efsanesi" ile aralarında açık bir ilişki kurulamayan bu "Kız-Oğlan Öyküsü" tamamen farklı görünmektedir. Ortak herhangi bir motif yoktur.
3. ^ Konakyazı köyünde anlatılan aynı isimli Kız-Oğlan Efsanesi içerisinde ise aşık gençlerin isimleri farklıdır ve ayrıca en son kısım ise taş kesilme değil kışın soğukta donarak ölme şeklindedir.

Dış bağlantılar

- Kız Yandı Efsanesi, Emin Kuzucular (https://archive.org/details/emin-kuzucular-yazilar/Kız%20Yandı) (tam metin)
-
- Cemel, Şarkışla için uzaydan görüntü siteleri: Google (https://www.google.com/maps?f=q&hl=en&ll=39.3166667,36.4833333&spn=0.1,0.1&t=k&om=1), Yahoo (https://maps.yahoo.com/beta/#maxp=search&mvt=s&trf=0&lon=36.4833333&lat=39.3166667&mag=6), Microsoft (https://www.bing.com/maps/default.aspx?v=2&cp=39.3166667~36.4833333&style=h&lvl=9)

G · T · D (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=%C5%9Eablon:%C5%9Eark%C4%B1%C5%9Fla_belde_ve_k%C3%B6yleri&action=edit)

Şarkışla belde ve köyleri

Beldeler	Cemel · Gürçayır
Köyler	Abdallı · Ahmetli · Akçakışla · Akçasu · Alaçayır · Alaman · Alıkören · Arıklar · Bağlararası · Bahçealan · Baltalar · Başağaç · Başören · Benlihasan · Beyyurdu · Bozkurt · Burnukara · Büyüktopaç · Büyükyüreğil · Canabdal · Çamlıca · Çanakçı · Çatalyol · Çekem · Çiçekliyurt · Demirboğa · Demirköprü · Dikili · Dökmetaş · Döllük · Elmalı · Emlakkaracaören · Fakılı · Faraşderesi · Gaziköy · Gücük · Gülören · Gümüştepe · Hardal · Harunköy · Hocabey · Hüyükköy · İğdecik · İğdeliören · İğecik · İlyashacı · Kahvepınar · Kalecik · Kaleköy · Kapaklıpınar · Karacaören · Karakuz · Kavakköy · Kayapınar · Kaymak · Kazancık · Kevenlik · Kılıççı · Kışlaköy · Kızılcakışla · Konakyazı · Konalga · Kömürkaya · Küçüktopaç · Küçükyüreğil · Kümbet · Maksutlu · Mengensofular · Mescitli · Mezraa · Oluktaş · Ortaköy · Ortatopaç · Osmanpınarı · Otluk · Örtülü · Polatpaşa · Samankaya · Saraç · Sarıçiçek · Sarıkavak · Sarıkaya · Sarıtekke · Sivrialan · Sultan · Tavladere · Temecik · Uçuk · Üyük · Yahyalı · Yalanı · Yapracık · Yeniyapan · Yunusören · Yükselen

Sivas ile ilgili bu madde taslak seviyesindedir. Madde içeriğini genişleterek (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Cemel,_%C5%9Eark%C4%B1%C5%9Fla&action=edit) Vikipedi'ye katkı sağlayabilirsiniz.

*Bir **belde** ile ilgili bu madde taslak seviyesindedir. Madde içeriğini genişleterek (https://tr.wikipedia.org/w/index.php?title=Cemel,*

_%C5%9Eark%C4%B1%C5%9Fla&action=edit) Vikipedi'ye katkı sağlayabilirsiniz.
